



**NIBIO**

NORSK INSTITUTT FOR  
BIOØKONOMI

# Skjøtselsplan for slåttemarker på Sør-Åkerøy, Alstahaug kommune

Revidert 2019

NIBIO RAPPORT | VOL. 5 | NR. 156 | 2019



Annette Bär & Thomas H. Carlsen

Avdeling for kulturlandskap og biologisk mangfold, Tjøtta

**TITTEL/TITLE**

Skjøtselsplan for slåttemarker på Sør-Åkerøy, Alstahaug kommune.  
Revidert 2019

**FORFATTER(E)/AUTHOR(S)**

Annette Bär & Thomas H. Carlsen

<b>DATO/DATE:</b>	<b>RAPPORT NR./ REPORT NO.:</b>	<b>TILGJENGELIGHET/AVAILABILITY:</b>	<b>PROSJEKTNR./PROJECT NO.:</b>	<b>SAKSNR./ARCHIVE NO.:</b>
09.12.2019	5/156/2019	Åpen	420162	17/01345
<b>ISBN:</b>	<b>ISSN:</b>	<b>ANTALL SIDER/ NO. OF PAGES:</b>	<b>ANTALL VEDLEGG/ NO. OF APPENDICES:</b>	
978-82-17-02456-9	2464-1162	19	2	

**OPPDRAGSGIVER/EMPLOYER:**

Fylkesmannen i Nordland, Miljøvernavdeling

**KONTAKTPERSON/CONTACT PERSON:**

Anne Sofie B. Fjeldstad/Kjell Eivind Madsen

**STIKKORD/KEYWORDS:**

Skjøtsel, kulturlandskap, slåttemark,  
restaurering, utvalgt naturtype, tilskuddsordning  
for trua naturtyper

**FAGOMRÅDE/FIELD OF WORK:**

Kulturlandskap og biologisk mangfold

**SAMMENDRAG/SUMMARY:**

Revidering av skjøtselsplanen for Sør-Åkerøy i Alstahaug kommune er utført på oppdrag av Fylkesmannen i Nordland. Skjøtselsplanen gir faglig funderte anbefalinger for skjøtsel av den trua naturtypen slåttemark. Den baserer seg på feltbefaring og intervju med brukeren.

Rapporten er delt inn i to hoveddeler. Første del gir en kort beskrivelse av naturtypen. Andre del er rettet mot den som skal utføre skjøtsel og forvaltningen, og omhandler naturgrunnlaget og dagens drift i området, samt beskrivelsen av konkrete restaurerings- og skjøtselstiltak innenfor lokalitetene.

**LAND/COUNTRY:**

Norge

**FYLKE/COUNTY:**

Nordland

**KOMMUNE/MUNICIPALITY:**

Alstahaug

**STED/LOKALITET:**

Sør-Åkerøy

**GODKJENT /APPROVED**

Anders Nielsen

AVD. LEDER

**PROSJEKTLEDER /PROJECT LEADER**

Annette Bär

FORSKER

**NIBIO**NORSK INSTITUTT FOR  
BIOØKONOMI

# Forord

Revidering av skjøtselsplanen for Sør-Åkerøy i Alstahaug kommune er utført i forbindelse med fagkoordinatorens sine oppgaver i samråd med Fylkesmannen i Nordland. Skjøtselsplanen gir faglig funderte anbefalinger for restaurering og skjøtsel av den trua naturtypen slåttemark, og er i samsvar med handlingsplanen for Utvalgt naturtype slåttemark (Direktoratet for naturforvaltning 2009). Den baserer seg på feltbefaring og intervjuer med grunneieren.

Rapporten er delt inn i to hoveddeler. Første del gir en kort beskrivelse av slåttemark i Nord-Norge. Denne er en del av skjøtselsplanmalen og er ikke utarbeidet av undertegnede. Andre del er rettet mot den som skal utføre skjøtsel og forvaltningen, og omhandler naturgrunnlaget og dagens drift i området, samt beskrivelsen av konkrete restaurerings- og skjøtselstiltak innenfor lokalitetene.

Som vedlegg finnes en beskrivelse av de verdifulle naturtypene som inngår i drifta. Den genererer i hovedsak informasjon rettet inn mot forvaltning, inkludert søkbare egenskaper for området i Miljødirektoratets naturbase.

Til skjøtselsplanen følger et veiledningshefte om slåttemark utarbeidet av Miljødirektoratet, samt Bondens kulturmarksflora for Nord-Norge (Bele m. fl. 2014).

NIBIO takker grunneieren Knut og Irene Pettersen og Fylkesmannen i Nordland for godt samarbeid.

Tjøtta, oktober 2019

**Annette Bär**

*Fagkoordinator for trua naturtyper i Nordland fylke*  
NIBIO, Tjøtta

# Innhold

1 Slåttemark i Nord-Norge .....	5
2 Skjøtselsplan for Sør-Åkerøya.....	8
2.1 Innledning.....	9
2.2 Hensyn og prioriteringer .....	10
2.3 Tradisjonell og nåværende drift .....	10
2.4 Aktuelle erfaringer med skjøtselen .....	10
2.5 Artsmangfold og eventuelle observerte endringer .....	11
2.6 Evaluering/vurdering av skjøtselen .....	11
2.7 Mål for verdifull slåttemark.....	11
2.8 Restaureringstiltak (engangstiltak eller tiltak som gjennomføres over en avgrensa periode).....	12
2.9 Skjøtselstiltak (tiltak som gjentas årlig).....	12
2.9.1 Slått og beite .....	12
2.10 Oppfølging av skjøtselsplanen.....	14
2.11 Bilder fra lokaliteten(e).....	15
Referanse.....	19
Vedlegg.....	20
1 Lokalitätsbeskrivelse i Naturbase.....	20
1.1 Valderøya.....	21
1.2 Myra .....	24
1.3 Sør-Åkerøya 3 .....	27
1.1 Sør-Åkerøya 4 .....	30
2 Tiltakslogg, grunneiers notater.....	33

# 1 Slåttemark i Nord-Norge

Tradisjonelle slåttemarker er naturenger i inn- og utmark med ville plantearter, som har blitt slått for å skaffe vinterfôr til husdyra. Slåttemarkene ble gjerne slått seint i sesongen, etter at de fleste plantene hadde blomstra og satt frø. De er ofte overflatelydda for stein, men har i mindre grad vært oppdyrket og tilsådd i seinere tid, og er ikke- eller i liten grad gjødsla med tilført husdyr- og kunstgjødsl. Slåttemarkene har tradisjonelt vært høstbeita og kanskje også vårbeita. Hvordan slåttemarkene har vært skjøttet varierer imidlertid fra sted til sted.

Slåttemarkene er ofte urterike (blomsterrike), og omtales gjerne som «blomsterenger». De huser også ofte et stort mangfold av insekter.

Artssammensetningen i slåttemarkene kan variere mye blant annet avhengig av klimaet. Variasjonen i slåttemarksfloraen er stor fra nord til sør og fra kyst til innland i Nord-Norge. Forskjeller i fuktighetsforhold og kalkinnhold i marka påvirker også artssammensetningen sterkt.

Vanlige plantearter i tørre-friske enger er gras og halvgras som engkvein, rødsvingel, gulaks, bakkefrytle, bleikstarr og urter som for eksempel blåklukke, ryllik, følblom, småengkall, hvitmaure, fuglevikke, engsyre, harerug, engsoleie, marikåpe-arter, i høyereliggende områder også snøsøte. I Nordland og Troms er også rødknapp og prestekrage vanlige innslag i tørre slåttemarker, mens silkenellik kan komme inn i Øst-Finnmark.

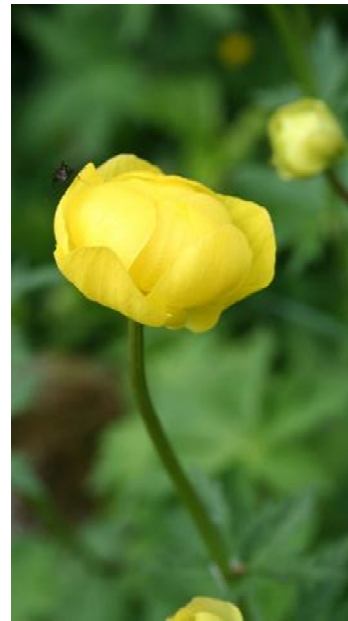


*Slåttemark på Svebakken i Hemnes kommune i Nordland som representerer en tørr-frisk engutforming. Bildet t.h. viser småengkall som gjerne vokser i slike enger.*

*Foto t.v. Annette Bär og t.h. Ellen Svalheim.*

I litt kalkholdige områder kan man finne gras som dunhavre, og i de sørlige delene av Nord-Norge også hjertegras. Ellers på kalk vokser urter som gjeldkarve, fjellflokk, vill-løk, vill-lin, fjellfrøstjerne, gulmaure, (fjell)bakkestjerne, ulike marinøkler og orkideer. Noen av disse står på den norske rødlisten (og er truet) ([www.artsdatbanken.no](http://www.artsdatbanken.no)).

I litt fuktigere eng finnes arter som sølvbunke, jåblom, ballblom, skogstorkenebb, rød jonsokblom, marikåper, sibirgrasløk og hvitbladtistel. I fuktigere enger i Finnmark kan man finne østlige arter, foruten silkenellik som nevnt over også finnmarksfrøstjerne, storveronika og russekjeks.



*Slåttemark på Kvanndalen i Rana kommune i Nordland. Bilde t.h. viser ballblom som er et vanlig innslag i litt fuktigere eng ved siden av arter som sølvbunke, jåblom, og skogstorkenebb.*

*Foto t.v. Annette Bär, t.h. Ellen Svalheim.*



*Slåttemark med silkenellik i Anopset i Porsanger kommune i Finnmark. Bilde t.h viser nærbilde av silkenellik som er en østlig art og stedvis vokser i slåttemarkene i Finnmark.*

*Begge foto Ingrid Golten.*

Hvis slåtteenger blir liggende brakk, blir engene gjerne dominert av noen få, høyvokste arter. Hundekjeks, skogstorkenebb, marikåper og mjødukt er typisk, men også tromsøpalme kan komme inn. I innlandet er store felt av geitrams vanlig der drifta har opphørt, før busker og trær overtar i en senere fase av gjengroingen.

Mange gamle slåttemarkar brukes i dag til beite eller er grodd igjen. «Tradisjonelle» slåttemarkar har derfor blitt svært sjeldne og det er spesielt viktig at gjenværende slåttemarkar holdes i hevd. Generelle restaurerings- og skjøtselstiltak er omtalt i veiledningsheftet, og konkrete råd for skjøtsel av din lokalitet beskrives i denne skjøtelsplanen. Nærmere omtale av ulike plantearter fra engene finnes i Bondens kulturmarksflora for Nord-Norge (Bele et al. 2014). Mye av denne teksten om slåttemark i Nord-Norge er hentet fra den.

## 2 Skjøtselsplan for Sør-Åkerøya

<b>GRUNNEIER:</b> Knut og Irene Pettersen		<b>ANSVAR SKJØTSEL:</b> Irene Pettersen		<b>LOKALITETSVERDI I NATURBASE:</b> Valderøya, verdi A Myra, Sør-Åkerøy 3, verdi B Sør-Åkerøya 4, verdi C	
<b>DATO UTARBEIDING AV 1.SKJØTSELSPLAN:</b> 08.10.2011			<b>DATO BEFARING (1.SKJ.PL.):</b> 04.07.2011		
<b>DATO REVIDERING:</b> 30.10.2019			<b>DATO BEFARING (REVIDERING):</b> 12.06.2019		
<b>KONTAKT MED GRUNNEIER/BRUKER (TELEFON, BEFARING, EPOST MM)</b> mai 2019 telefon 13.06.2019 befaring oktober 2019 Innspill på utkast av revidert skjøtselsplan					
<b>1.SKJØTSELSPLAN UTFORMET AV :</b> Aune, S., Carlsen, T.H. & Bär A.				<b>FIRMA:</b> NIBIO	
<b>REVIDERT UTGAVE UTFORMET AV :</b> A. Bär					
<b>UTM SONE</b> <b>LOKALITET(ER):</b> 33 W	<b>NORD:</b> 7305274	<b>ØST:</b> 374968	<b>GNR./BNR.:</b> 89/3,4		
<b>NÅVÆRENDE AREAL PÅ SKJØTSELSPLAN-/NATURBASE</b> <b>LOKALITET:</b> Sør-Åkerøy: Valerøya 4,5 daa Sør-Åkerøya: Myra 6,7 daa Sør-Åkerøya 3 3,8 daa Sør-Åkerøya 4 2,3 daa <b>AREAL (ETTER EVENTUELT RESTAURERING):</b>		<b>DEL AV VERNEOMRÅDE:</b> nei <b>HVILKET VERN:</b>		<b>DEL AV UTVALGT KULTURLANDSKAP:</b> ja	



## 2.1 Innledning

Sør-Åkerøya ligger i Alstahaug kommune en halv kilometer øst for Hestøya og ca. 25 km sørvest for Sandnessjøen (figur 1). Sør-Åkerøya ligger innenfor *Utvalgt kulturlandskap i jordbruket – Blomsøy-Hestøy-Skålvær*. Utvalgte kulturlandskap i jordbruket er en prioritering av tidligere utpekte verdifulle kulturlandskapsområder i Norge (Fylkesmannen i Nordland 2008, Statens landbruksforvaltning m. fl. 2007) med svært store biologiske og kulturhistoriske verdier. De skal fungere som nasjonale referanseområder og »utstillingsvinduer» for god og aktiv forvaltning av kulturlandskap.



Figur 1. Oversiktskart som viser plassering av Sør-Åkerøy og område med registrerte slåttemarkar i nord.

Sør-Åkerøya er den nordligste delen av en øyrekke som strekker seg fra øst for Hestøya sørover til Skotsvær. Selve øya har 35-40 meter høye kalkrygger langs vest- og østsidene som går bratt ned til sjøen. Løsmassene på Sør-Åkerøya består hovedsakelig av et tynt dekke der bart kalkfjell stedvis stikker frem. På flatene finnes strandavsetninger nært sjøen, og torvdekke langs dalen sentralt på øya.

Klimaet er preget av den kystnære beliggenheten. Området ligger i klart oseanisk vegetasjonsseksjon (O2) i mellomboreal sone. Området har imidlertid innslag av enkelte varmekrevende tørrbakkearter (f.eks. hjertegras).

Gården til Knut og Irene Pettersen ligger på nordsiden av Sør-Åkerøya. Slåttemarksarealene finnes i tilknytning til bebyggelsen fordelt over eiendommene 89/3 og 4. Slåttemarkene har en lang brukshistorie.

## 2.2 Hensyn og prioriteringer

Arealene inngår i gårdsdriften til Knut og Irene Pettersen. Slåttemarkene er viktige produksjonsarealer for å lage høy som brukes som vinterfôr til sauebesetningen.

## 2.3 Tradisjonell og nåværende drift

Tidligere var det fire gårder på Sør-Åkerøya. Det var hest på øya fram til 1950. I tillegg gikk sau på beite. Antall melkekyr har gått jevnt nedover fra 30 kyr i 1865 til 10 kyr i 1970. Tidligere ble dalen i midten av Sør-Åkerøya benyttet som slåttemark, mens "skrapslåtten" ble tatt langs sidene opp mot ryggene. Omkringliggende øyer var felles utmark for gårdene på Sør-Åkerøya. Sitkagranene på Sør-Åkerøya ble plantet rundt 1975-1980.

I dag er det to gårder som fremdeles er i drift, én i nordenden og én i sørenden av øya. Gården til Irene og Knut Pettersen i nordenden drives i dag økologisk med en besetning på ca. 115 vinterfôret sau av rasen Gammelnorsk sau. Sauene beiter på Sør-Åkerøya om vinteren, men spres på omkringliggende øyer i tillegg til Sør-Åkerøya om sommeren. Omtrent halvparten av besetningen beiter på Sør-Åkerøya hele sesongen.

Under lammingen tas sauene inn i fjøset og i luftegården. Som strø har det tidligere blitt brukt strandrør, men nå har man gått over til flis. Husdyrgjødsel (ca. fem kubikk totalt per år inkludert strø) har bl.a. vært kjørt i hauger på de skrinne områdene på bergryggen øst for fjøset som jordforbedring, samt på de skrinne delene av slåtteenga øst for husene.

På Sør-Åkerøya tas det én slått på innmarka på sommeren. Slåtten tas med tohjuls slåmaskin og tørkes på bakken og presses i små rundballer.

## 2.4 Aktuelle erfaringer med skjøtselen

Skjøtselsregime fungerer bra. Det har blitt gjennomført en del tynning i skråningen på østsiden av slåttemarka *Valderøya*. Dette bidrar til mindre skygge og bedre lysforhold. Strandrørkanten på *Valderøya* mot sjøen har ikke blitt slått de siste årene siden slåtten må utføres med ljà. Det har ikke vært nok kapasitet til dette arbeidet de siste årene, men det er viktig å være påpasselig at det slås lengst mulig ut i kantene for å beholde størrelsen på slåttemarkslokaliteten på sikt. Dette gjelder også nordenden av lokaliteten *Valderøya*.

Deler av slåttemarka *Sør-Åkerøya 4* er noe vassjuk og oppvekst av gras- og urter var svært begrenset i starten av vekstsesongen. Det ble drøftet om man burde sette i gang dreneringstiltak.

Dette arealet ble også vurdert å bruke grønn gjødsel på for å øke produksjonen siden behovet for vinterfôr er stor. Årsaken til lav produksjon ligger trolig i fuktighetsforhold og ikke for lav næringsstofftilgang. For å sikre nok grasproduksjon ble grønn gjødsel nå brukt på fulldyrket areal lenger opp i dalen som er en bedre løsning med tanke på bevaring av de artsrike slåttmarksarealene.

## 2.5 Artsmangfold og eventuelle observerte endringer

Artsmangfoldet er høy på habitatspesifikke engarter, spesielt på Valderøya som har blitt drevet ekstensivt i all tid. I tillegg fremmer kalkpåvirkningen et høyt arts mangfold. Hundekjeks har spredt seg noe i slåttmarkene Valderøya og Myra.

Engmarikåpe danner flekkvis tette forekomster på Valderøya, trolig som følge av våndgravningen årene før og at slått ikke nødvendigvis ta de lavtvoksende bladene til marikåper.

Strukturen og arts mangfoldet har hatt en positiv utvikling på Sør-Åkerøya 3 ved at andel seminaturlige arter har økt og artene er jevn fordelt i enga og uten tuestruktur. Lokaliteten oppgraderes derfor fra C til B-verdi.

## 2.6 Evaluering/vurdering av skjøtselen

	I HØY GRAD	IMIDDELS GRAD	I LITEN GRAD
<b>OPPSUMMERENDE VURDERING</b>			
Har skjøtselen vært tilfredsstillende for å oppnå målene, jf skjøtselsplanen som nå revideres?	X		
Bør skjøtselen endres for neste skjøtselsplanperiode (neste 5 år)?			X
Er det realistisk at lokaliteten holdes i hevd de neste 5 åra?	X		

### Begrunnelse:

Arealene inngår i ordinær gårdsdrift og graset brukes som vinterfôr til sau.

## 2.7 Mål for verdifull slåttemark

<b>HOVEDMÅL FOR LOKALITETEN(E):</b> Holde mest mulig slåttmarksareal i god hevd ved videreføring av årlig, sen slått for å bevare eksisterende arts mangfold og jevn slåttmarksstruktur
<b>EVENTUELLE SPESIFIKKE MÅL FOR DELOMRÅDER:</b> Areal dominert av tette engmarikåpebestander på Valderøya skal ikke øke.
<b>TILSTANDSMÅL FOR ENKELTE AV ARTENE:</b> Strandrørbestanden i kanten mot sjøen skal ikke sprer seg i slåttmarka på Valderøya. Arter (bekkeblom, knereerumpe, m.m.) som indikerer vasssyk jord på Sør-Åkerøya 4 skal ikke dominere.

## 2.8 Restaureringstiltak (engangstiltak eller tiltak som gjennomføres over en avgrensa periode)

RESTAURERINGSTILTAK (KORT BESKRIVELSE, REDSKAPSBRUK M.M.)	PRIORITERING (ÅR)	AREAL/ (DEL)OMRÅDE	TIDSRUM (MND/UKE)
Drenering/åpning av grøfter rundt lokalitet 4	Etter behov		
Ekstra slått av tette marikåpebestander på Valderøya før vanlig skjøtselsslått i juli/august. Extra slått slås lavt over bakken for å få bort grunnbladene til marikåpen	2020-2022	Ca. 1 daa sammenlagt	juni

## 2.9 Skjøtselstiltak (tiltak som gjentas årlig)

### 2.9.1 Slått og beite

TILTAK (KORT BESKRIVELSE, REDSKAPSBRUK M.M.)	PRIORITERING (ÅR)	AREAL/ (DEL)OMRÅDE	TIDSRUM (MND/UKE)
Slått med lett 2-hjuls traktor (middels tung slått) <ul style="list-style-type: none"> <li>- Valderøya</li> <li>- Myra</li> <li>- Sør-Åkerøya 3</li> <li>- Sør-Åkerøya 4</li> </ul>	årlig	4,5 daa 6,7 daa 3,8 daa 2,3 daa	juli/aug.
Slått av kantarealer i skråninger og mellom husene	årlig	ca. 2 daa innenfor et større avgrenset areal	juni/juli
Høst-/vinterbeite av slåttemarkslokalitetene	årlig		

Det kan med fordel byttes på rekkefølgen når delområdene slås for å ta hensyn til insekter og ulike tidspunkter når planter blomstrer og produserer modne frø.

#### Generelt gjelder for skjøtselsslått (for forklaring se veiledningshefte):

- Slått bør skje etter at de fleste artene har blomstret og satt frø (som regel ikke før i siste halvdel av juli). Slåttetidspunktet vil variere fra år til år ut fra variasjoner i været og vekstsesongen. Følg derfor med på blomstring og frøsetting!
- Graset bakketørkes 1-3 dager eller hesjes før det fjernes fra området som høy eller i små rundballer.
- Områdene kan slås med liten lett traktor med slåmaskin, tohjuls slåmaskin eller ljå, avhengig av bratthet, fuktighetsgrad og framkommelighet. Kantklipper med tråd kan benyttes på mindre areal der det er vanskelig å komme til med maskiner.
- Ikke bruk tunge maskiner, spesielt i fuktige partier, som kan påføre komprimering av jorda og kjøreskader.
- Unngå bruk av kunstgjødsel, gylle eller store mengder bløt husdyrgjødsel (se veileder).

# Sør-Åkerøya

## skjøtselstiltak



Figur 2. Skjøtselstiltak som skal gjennomføres.

## 2.10 Oppfølging av skjøtselsplanen

<b>NESTE REVIDERING/EVALUERES ÅR:</b> 2025
<b>BEHOV FOR YTTERLIGERE REGISTRERING AV SPESIFIKKE NATURTYPER OG/ELLER ARTSGRUPPER:</b> Langs østsiden av lokalitetene Sør-Åkerøya 3 + 4 finnes en artsrik naturbeitemark som har potensiale til å bli registrert som naturbaselokalitet.
<b>GJENNOMFØRTE ELLER PÅBEGYNT TILTAK SOM ER FINANSIERT DE SISTE 5 ÅRA:</b> Slått
<b>PERSON(-ER) SOM HAR ANSVAR FOR Å GJENNOMFØRE TILTAKENE I SKJØTSELSPLANEN:</b> Irene Pettersen

## 2.11 Bilder fra lokaliteten(e)



Figur 3 a/b. Slåttemarka Valderøya er svært artsrik med innslag av orkideer som f.eks. vårmarihånd (øverst). Skråningen øst for slåttemarka Valderøya har blitt tynnet for skog.

Foto: A. Bär



Figur 4 a/b. Slåttemarka Myra har en fin, jevn struktur. Innslag av hundekjeks neders i enga mot havet. Englokaliteten har blitt utvidet noe sørover. Deler av enga er i perioder nokså våt.

Foto: A. Bär





Figur 5a/b. Slåttemarka Sør-Åkerøya 3 har fått en fin, jevn struktur og artsmangfoldet har økt (øvrst). Under befaringen var Sør-Åkerøya 4 nokså vassjuk og innslag av arter som bekkeblom, knereverumpe tydelig (nederst).

Foto: A. Bär



**Figur 6. Areal mellom bebyggelse og slåttemarkene slås for å holde landskapet åpent.**

**Foto: A. Bär**

# Referanse

Aune, S., Carlsen, T.H. & Bär, A. 2011. Skjøtselsplan for Sør-Åkerøya og omkringliggende øyer. Alstahaug kommune, Nordland. Bioforsk Rapport 6 (123)

Bele, B., Norderhaug, A., Alm, T. & Vange, V. 2014. Bondens kulturmarksflora for Nord-Norge. Bioforsk FOKUS 9 (4). 122 s.

Direktoratet for naturforvaltning 2009. Handlingsplan for slåttemark. DN-rapport 2009-6. 60 s.

# Vedlegg

## 1 Lokalitetsbeskrivelse i Naturbase



Figur 7. Flybilde med avgrensning av lokaliteter som skjøtelsesplanen omhandler.

## 1.1 Valderøya

### Søkbare egenskaper

<b>Navn på lokaliteten</b> Sør-Åkerøya: Valderøya				<b>Kommune</b> Alstahaug		<b>Områdenr.</b>		
<b>ID i Naturbase</b> BN00069917			<b>*Registrert i felt av:</b> Annette Bår & Thomas H Carlsen			<b>Dato:</b> 12.06.2019		
<b>Eventuelle tidligere registreringer og andre kilder (skriftlige og muntlige)</b> Aune, Carlsen & Bår 2011. Skjøtselsplan for slåttemarkar på Sør-Åkerøya, Alstahaug kommune, Nordland fylke. Bioforsk Rapport 6 (123).						<b>Skjøtselsavtale:</b> Inngått år: - Utløper år: -		
<b>Hovednaturtype:</b> Slåttemark – D01, 100 % <b>Tilleggsnaturtyper:</b>				<b>Utforminger:</b> Lågurtslåtteeeng – D0116, 90 % Lågurt slåttefukteng – D0119, 10%				
<b>Verdi (A, B, C):</b> A			<b>Annen dokumentasjon (bilder, belagte arter m.m.)</b> Bilder					
<b>Påvirkningsfaktorer (kodeliste i håndbok 13, vedlegg 11)</b>								
<b>Stedkvalitet</b>		<b>Tilstand/Hevd</b>		<b>Bruk (nå):</b>				<b>Vegetasjonstyper:</b>
< 20 m	x	God	x	Slått	x	Torvtekt		
20 – 50 m		Svak		Beite	(x)	Brenning		
50-100 m		Ingen		Pløying		Park/hagestell		
> 100 m		Gjengrodd		Gjødsling				
		Dårlig		Lauving				

# Områdebeskrivelse

## Innledning

I forbindelse med revidering av skjøtelsesplanen for slåttemarkslokalitetene på Sør-Åkerøya har området blitt befart 12.06.2019 av Annette Bär og Thomas H. Carlsen (NIBIO). Avgrensing, verdisetting og skjøtelsesregime har blitt vurdert og artssammensetning blitt oppdatert.

## Beliggenhet og naturgrunnlag

Slåttemarka er på 4,5 daa og ligger på Sør-Åkerøya, ei øy sør for Blomsøya. Berggrunnen på øya består hovedsakelig av kalkspatmarmor. Lokaliteten ligger på nordvestsida av Sør-Åkerøya, og omfatter ei eng i nord-sørretning markant avgrenset av sjø/fjæresonen mot vest og nord og en skogkledd ås mot øst og sørøst. Enga har relativt jevn helning mot sjøen. Adkomst til slåttemarka skjer gjennom en sti i nordenden av enga.

## Naturtyper, utforminger og vegetasjonstyper

Lokaliteten er ei jevn slåttemark uten tuestruktur med utforminger Lågurtslåtteeeng (DO116) og Lågurt slåttfukteng (DO119) i mindre partier med tilsig. Dominerende vegetasjonstype er frisk fattigeng, engkvein-rødsvingel-gulaks-eng (G4) med overgangsformer mot vekselfuktig, baserik eng, blåstarr-engstarr-eng (G11).

## Artsmangfold

Enga består av lavvokst, gress- og urterik vegetasjon. Orkideer som stortveblad, engmarihånd, skogmarihånd, vårmarihånd og nattfiol ble funnet spredt over hele enga, spesielt i de tørrere/skrinnere partiene. Det ble registrert flere arter som er typisk for kalkholdig, ugjødsla kulturmark (storblåfjær, engmarihånd, gjeldkarve, nyresoleie, skogmarihånd, stortveblad, vill-lin, vill-løk, smalkjempe) og arter typisk for ugjødsla slåttemark (gulaks, nattfiol, nyresoleie, småengkall, gulflatbelg, karve, rødknapp, hvitkløver og rødkløver). Av gress- og starrarter forekommer dunhavre, bleikstarr, blåstarr, engkvein, engsvingel, gulaks, kornstarr og rødsvingel på slåttemarka.

## Bruk, tilstand og påvirkning

Slåttemarka drives tradisjonelt med sein slått med tohjuling og bakketørking av høy. Høyet lagres i et høylager som i kanten av slåttemarka. Mot sjøen står strandrør trett i et belte. Tidligere har denne blitt slått med ljà og brukt som strø i fjøset. De siste årene har dette ikke blitt praktisert.

Enga benyttes til høstbeite for sau. I følge eierne lå slåttemarka brakk i noen år (på 1990-tallet) før de overtok drifta av gården. Rundt 2017 ble enga sterkt påvirket av vånd som gravde opp jorda. Våndaktiviteteten har gått tilbake og vegetasjonsdekket har reetablert seg bl.a. gjennom utgjevning av molddungene og noe sauebeiting uten om slåttetida.

Opphør av dagens bruk (slått) eller intensivering av drifta vil være en trussel mot verdiene på lokaliteten.

## Fremmede arter

Ingen registrert.

### **Skjøtsel og hensyn**

Enga bør fortsatt drives som den gjør i dag, med slått på sensommeren i månedskifte juli/august. Høstbeiting av sau hjelper å holde mosedekke i sjakk. Strandrørbeltet mot sjøen bør ikke øke i bredden og det er viktig at slåttemarka slås helt ut i kanten. Tette bestander av engmarikåpe kan slås en ekstra gang tidlig i vekstsesongen for å se om dette begrenser utbredelsen. Gjødsling må unngås, det samme gjelder tilleggsfôring på det verdifulle engarealet.

### **Del av helhetlig landskap**

Lokaliteten befinner seg innenfor Utvalgt kulturlandskap i jordbruket - Hestøy/Blomsøy/Skålvær. På mindre skala er lokaliteten del av et gårdsbruk, der kantsoner slås og/eller beites, noe som skaper et velskjøttet kulturlandskap.

### **Verdibegrunnelse**

Lokaliteten er en artsrik, ugjødslet slåttemark med langvarig og fortsatt pågående hevd, noe som er en sjelden naturtype i regionen og i Norge generelt. Slåttemarka er i god stand. På bakgrunn av dette, i tillegg til plasseringen i et Utvalgt kulturlandskap, opprettholdes slåttemarkas verdi som svært viktig, A-verdi.

## 1.2 Myra

### Søkbare egenskaper

<b>Navn på lokaliteten</b> Sør-Åkerøya: Myra				<b>Kommune</b> Alstahaug		<b>Områdenr.</b>		
<b>ID i Naturbase</b> BN00069918			<b>*Registrert i felt av:</b> Annette Bär & Thomas H Carlsen			<b>Dato:</b> 12.06.2019		
<b>Eventuelle tidligere registreringer og andre kilder (skriftlige og muntlige)</b> Aune, Carlsen & Bär 2011. Skjøtselsplan for slåttemarker på Sør-Åkerøya, Alstahaug kommune, Nordland fylke. Bioforsk Rapport 6 (123).						<b>Skjøtselsavtale:</b> Inngått år: - Utløper år: -		
<b>Hovednaturtype:</b> Slåttemark – D01, 100 %				<b>Utforminger:</b> Svak lågurtslåtteeeng – D0115, 60 % Svak lågurt slåttefukteng – D0118, 40%				
<b>Tilleggsnaturtyper:</b>								
<b>Verdi (A, B, C):</b> <b>B</b>			<b>Annen dokumentasjon (bilder, belagte arter m.m.)</b> Bilder					
<b>Påvirkningsfaktorer (kodeliste i håndbok 13, vedlegg 11)</b>								
<b>Stedkvalitet</b>		<b>Tilstand/Hevd</b>		<b>Bruk (nå):</b>				<b>Vegetasjonstyper:</b>  G4 – Frisk fattigeng, engkvein-rødsvingel-gulakseng  G12 – Våt/fuktig, middels næringsrik eng
< 20 m	x	God	x	Slått	x	Torvtekt		
20 – 50 m		Svak		Beite	(x)	Brenning		
50-100 m		Ingen		Pløying		Park/hagestell		
> 100 m		Gjengrodd		Gjødsling				
		Dårlig		Lauving				



# Områdebeskrivelse

## Innledning

I forbindelse med revidering av skjøtelsesplanen for slåttemarkslokalitetene på Sør-Åkerøya har området blitt befart 12.06.2019 av Annette Bär og Thomas H. Carlsen (NIBIO). Avgrensing, verdisetting og skjøtelsesregime har blitt revidert og artssammensetning blitt oppdatert.

## Beliggenhet og naturgrunnlag

Slåttemarka er på 6,7 daa og ligger på Sør-Åkerøya, ei øy sør for Blomsøya. Berggrunnen på øya består hovedsakelig av kalkspatmarmor, men kalkpreget på denne lokaliteten er begrenset. Lokaliteten består av ei slåttemark beliggende mellom bolighusene på Sør-Åkerøya. Den avgrenses av sjøen og et naust mot nord, bolighus og tun i øst og vest, og opp på en åsrygg fram til et gammelt fjøs i sør.

## Naturtyper, utforminger og vegetasjonstyper

Dominerende vegetasjonstype er frisk fattigeng, engkvein-rødsvingel-gulaks-eng (G4), med overgangsformer mot fuktigere vegetasjonsutforminger.

## Artsmangfold

Lokaliteten består av en mosaik av godt drenerte partier og fuktige, noe myrlendte partier. Artsmangfoldet er middels høyt og består av engsoleie, fuglevikke, hvitkløver, engrapp, rødsvingel, småengkall, gulflatbelg, vanlig arve, følblom, sølvbunke, karve, gjerdevikke, hundegras, blåtopp, engfrytle, enghumleblom, mjødukt, engkvein, slåttestarr, strengstarr, dunhavre og gulaks. Orkideen skogmarihand har tidligere blitt funnet. Hundekjeks finnes i den nedre delen av enga mot havet sammen med strandrør. Fuktighetsindikatorer som ble registrert er bl.a. bekeblom, krypsoleie og knereverumpe.

## Bruk, tilstand og påvirkning

Slåtteeenga slås med tohjulstraktor og graset bakketørkes. Deretter presses graset i små rundballer. Kanten av slåtteeenga har vært benyttet til foring med rundballer. Gås beiter mye i perioder på slåttemarka. Den nedre delen har i tillegg vært utsatt for våndaktivitet. For å øke arts mangfoldet har brukeren strødd høyrester på enga.

## Fremmede arter

Ingen registrert.

## Skjøtsel og hensyn

Enga bør fortsatt drives som i dag, med slått på sensommeren og vår-/høstbeiting av sau. Gjødsling må unngås. Tilleggsforing bør unngås på de mest artsrike områdene, og bør helst skje utenfor slåttemarka.

### **Del av helhetlig landskap**

Lokaliteten befinner seg innenfor Utvalgt kulturlandskap i jordbruket – Hestøy/Blomsøy/Skålvær. På mindre skala er lokaliteten del av et gårdsbruk, der kantsoner slås og/eller beites, noe som skaper et velskjøttet kulturlandskap.

### **Verdibegrunnelse**

Lokaliteten er ei variert slåttemark i god hevd, men da deler av enga er preget av vassjuke. Likevel er artsmangfoldet middels høyt med innslag av arter som er vanlige på ugjødsle slåtteeenger. Verdien til slåttemarka opprettholdes som regionalt viktig, B-verdi.

### 1.3 Sør-Åkerøya 3

#### Søkbare egenskaper

<b>Navn på lokaliteten</b> Sør-Åkerøya 3				<b>Kommune</b> Alstahaug		<b>Områdenr.</b>		
<b>ID i Naturbase</b> BN00069919			<b>*Registrert i felt av:</b> Annette Bär & Thomas H Carlsen			<b>Dato:</b> 12.06.2019		
<b>Eventuelle tidligere registreringer og andre kilder (skriftlige og muntlige)</b> Aune, Carlsen & Bär 2011. Skjøtselsplan for slåttemarkar på Sør-Åkerøya, Alstahaug kommune, Nordland fylke. Bioforsk Rapport 6 (123).						<b>Skjøtselsavtale:</b> Inngått år: - Utløper år: -		
<b>Hovednaturtype:</b> Slåttemark – D01, 100 %				<b>Utforminger:</b> Svak lågurtslåtteeng – D0115, 75 % Svak lågurt slåttefukteng – D0119, 25%				
<b>Tilleggsnaturtyper:</b>								
<b>Verdi (A, B, C):</b> <b>B</b>			<b>Annen dokumentasjon (bilder, belagte arter m.m.)</b> Bilder					
<b>Påvirkningsfaktorer (kodeliste i håndbok 13, vedlegg 11)</b>								
<b>Stedkvalitet</b>		<b>Tilstand/Hevd</b>		<b>Bruk (nå):</b>				<b>Vegetasjonstyper:</b>  G4 – Frisk fattigeng, engkvein-rødsvingel-gulakseng  G12 – Våt/fuktig, middels næringsrik eng
< 20 m	x	God	x	Slått	x	Torvtekt		
20 – 50 m		Svak		Beite	(x)	Brenning		
50-100 m		Ingen		Pløying		Park/hagestell		
> 100 m		Gjengrodd		Gjødsling				
		Dårlig		Lauving				

## Områdebeskrivelse

### Innledning

I forbindelse med revidering av skjøtelsesplanen for slåttemarkslokalitetene på Sør-Åkerøya har området blitt befart 12.06.2019 av Annette Bär og Thomas H. Carlsen (NIBIO). Avgrensing, verdisetting og skjøtelsesregime har blitt revidert og artssammensetning blitt oppdatert.

### Beliggenhet og naturgrunnlag

Slåttemarka er på 3,8 daa og ligger på Sør-Åkerøya, ei øy sør for Blomsøya. Berggrunnen på øya består hovedsakelig av kalkspatmarmor. Lokaliteten består av ei slåttemark som ligger på en avlang flate mellom to bergrygger. Flaten strekker seg i nord-sørretning fra sjøen mot indre deler av øya. Lokaliteten avgrenses i nord mot sjøen/strandsonen, i øst og vest mot bergryggene og i sør mot engareal som benyttes som fotballbane.

### Naturtyper, utforminger og vegetasjonstyper

Lokaliteten er ei jevn slåttemark uten tuestruktur. Dominerende vegetasjonstype er frisk fattigeng, engkvein-rødsvingel-gulaks-eng (G4) med overgangsformer mot våt/fuktig middels næringsrik eng (G12). Enga er forholdsvis skrinn midt på, og mer fuktig mot kantene.

### Artsmangfold

Enga er gras- og urterik med innslag av blant annet fuglevikke, småengkall, engsoleie, enghumleblom, gjerdevikke, hundekjeks, vanlig arve, forglemmegei, nyresoleie, engsyre, karve, rødkløver og hvitkløver. Av grasarter ble det registrert dunhavre, gulaks, rødsvingel, timotei og engrapp.

### Bruk, tilstand og påvirkning

Slåtteenga slås med tohjulstraktor og graset bakketørkes. Deretter presses graset i små rundbakker. Etter mange år med ekstensiv slått og uten påføring av gjødsel har artsmangfoldet økt, spesielt andelen av seminaturlige arter.

### Fremmede arter

Ingen registrert.

### Skjøtsel og hensyn

Enga bør fortsatt drives på tradisjonell måte som i dag, med slått på sensommeren og høstbeiting av sau. Gjødsling må unngås. Tilleggsfôring bør unngås på de mest artsrike områdene, og bør helst skje utenfor slåttemarka.

### Del av helhetlig landskap

Lokaliteten befinner seg innenfor Utvalgt kulturlandskap i jordbruket - Hestøy/Blomsøy/Skålvær. På mindre skala er lokaliteten del av et gårdsbruk, der kantsoner slås og/eller beites, noe som skaper et velskjøttet kulturlandskap.

## **Verdibegrunnelse**

Lokaliteten er ei middels artsrik slåtteeng der kontinuerlig slått de siste årene har økt artsmangoldfet og forbedret engstrukturen betraktelig. Enga vurderes oppgradert til regional verdi B, siden den er i god hevd, har innslag av arter som er vanlige på ugjødsle slåtteenger og ligger i et velskjøtta og verdifullt landskap både på liten (gårdsnivå) og stor skala (utvalgt kulturlandskap).

## 1.1 Sør-Åkerøya 4

### Søkbare egenskaper

<b>Navn på lokaliteten</b> Sør-Åkerøya 4				<b>Kommune</b> Alstahaug		<b>Områdenr.</b>		
<b>ID i Naturbase</b> BN00069920			<b>*Registrert i felt av:</b> Annette Bär & Thomas H Carlsen			<b>Dato:</b> 12.06.2019		
<b>Eventuelle tidligere registreringer og andre kilder (skriftlige og muntlige)</b> Aune, Carlsen & Bär 2011. Skjøtselsplan for slåttemarkar på Sør-Åkerøya, Alstahaug kommune, Nordland fylke. Bioforsk Rapport 6 (123).						<b>Skjøtselsavtale:</b> Inngått år: - Utløper år: -		
<b>Hovednaturtype:</b> Slåttemark – D01, 100 %				<b>Utforminger:</b> Frisk fattigeng – D0104, 50 % Svak lågurt slåttefukteng – D0119, 50 %				
<b>Tilleggsnaturtyper:</b>								
<b>Verdi (A, B, C):</b> C			<b>Annen dokumentasjon (bilder, belagte arter m.m.)</b> Bilder					
<b>Påvirkningsfaktorer (kodeliste i håndbok 13, vedlegg 11)</b>								
<b>Stedkvalitet</b>		<b>Tilstand/Hevd</b>		<b>Bruk (nå):</b>				<b>Vegetasjonstyper:</b>  G4 – Frisk fattigeng, engkvein-rødsvingel-gulakseng  G12 - våt/fuktig middels næringsrik eng
< 20 m	x	God	x	Slått	x	Torvtekt		
20 – 50 m		Svak		Beite	(x)	Brenning		
50-100 m		Ingen		Pløying		Park/hagestell		
> 100 m		Gjengrodd		Gjødsling				
		Dårlig		Lauving				

# Områdebeskrivelse

## Innledning

I forbindelse med revidering av skjøtelsesplanen for slåttemarkslokalitetene på Sør-Åkerøya har området blitt befart 12.06.2019 av Annette Bär og Thomas H. Carlsen (NIBIO). Avgrensing, verdisetting og skjøtelsesregime har blitt revidert og artssammensetning blitt oppdatert.

## Beliggenhet og naturgrunnlag

Slåttemarka er på 2,3 daa og ligger på Sør-Åkerøya, ei øy sør for Blomsøya. Berggrunnen på øya består hovedsakelig av kalkspatmarmor. Lokaliteten består av ei slåttemark som ligger på en avlang flate mellom to bergrygger. Flaten strekker seg i nord-sørretning fra sjøen mot indre deler av øya. Lokaliteten avgrenses i nord mot engareal som benyttes som fotballbane, i øst og vest mot bergryggene og i sør mot annet fulldyrket engareal.

## Naturtyper, utforminger og vegetasjonstyper

Lokaliteten er ei jevn slåttemark. Dominerende vegetasjonstype er frisk fattigeng, engkvein-rødsvingel-gulaks-eng (G4) med overgangsformer mot våt/fuktig middels næringsrik eng (G12).

## Artsmangfold

Enga har innslag av sølvbunke, engsvingel, timotei, engkvein, rødsvingel, knereverumpe og gulaks. Urter som forekommer er blant annet enghumleblom, engsoleie, løvetann sp., mjødur, engsyre, marikåpe sp., karve, vanlig arve, fuglevikke, småengkall, bakkefrytle og hvitkløver. Bekkeblom, knereverumpe og krypsoleie tyder på at jorda er vassjuk til tider.

## Bruk, tilstand og påvirkning

Slåtteeenga slås med tohjulstraktor og graset bakketørkes. Deretter presses graset til små rundballer.

## Fremmede arter

Ingen registrert.

## Skjøtsel og hensyn

Enga bør fortsatt drives på tradisjonell måte som i dag, med slått på sensommeren og høstbeiting av sau. Gjødsling må unngås. Tilleggsfôring må unngås på de mest artsrike områdene, og bør helst skje utenfor slåttemarka. Bedre drenering av enga vil trolig løse problemet med vassyk jord og øke avlingen bestående av seminaturlige arter som gir godt fôr.

## Del av helhetlig landskap

Lokaliteten befinner seg innenfor Utvalgt kulturlandskap i jordbruket – Hestøy/Blomsøy/Skålvær. På mindre skala er lokaliteten del av et gårdsbruk, der kantsoner slås og/eller beites, noe som skaper et velskjøttet kulturlandskap.

## **Verdibegrunnelse**

Lokaliteten er ei mindre artsrik slåtteeeng der deler av enga er preget av våte forhold. Enga opprettholder lokal verdi, C, siden den er i god hevd, har innslag av en del slåttemarksarter og ligger i et velskjøtta og verdifullt landskap både på liten (gårdsnivå) og stor skala (utvalgt kulturlandskap).



## 2 Tiltakslogg, grunneiers notater

Her er det plass for grunneier å føre inn egne notater som gjelder gjennomføring av tiltakene.

AREAL/DELOMRÅDE	TYPE TILTAK (EKS SLÅTT, RYDDING, BEITING)	PERIODE	ANTALL DAGSVERK/TIMER	ÅR

Norsk institutt for bioøkonomi (NIBIO) ble opprettet 1. juli 2015 som en fusjon av Bioforsk, Norsk institutt for landbruksøkonomisk forskning (NILF) og Norsk institutt for skog og landskap.

Bioøkonomi baserer seg på utnyttelse og forvaltning av biologiske ressurser fra jord og hav, fremfor en fossil økonomi som er basert på kull, olje og gass. NIBIO skal være nasjonalt ledende for utvikling av kunnskap om bioøkonomi.

Gjennom forskning og kunnskapsproduksjon skal instituttet bidra til matsikkerhet, bærekraftig ressursforvaltning, innovasjon og verdiskaping innenfor verdikjedene for mat, skog og andre biobaserte næringer. Instituttet skal levere forskning, forvaltningsstøtte og kunnskap til anvendelse i nasjonal beredskap, forvaltning, næringsliv og samfunnet for øvrig.

NIBIO er eid av Landbruks- og matdepartementet som et forvaltningsorgan med særskilte fullmakter og eget styre. Hovedkontoret er på Ås. Instituttet har flere regionale enheter og et avdelingskontor i Oslo.